

Θ Υ Μ Ι Α Μ Α

Έβδομαδιαίο περιοδικό • Αριθμ. φύλ. 2
Συντάκτης: Επίσκοπος Ίερεμίας

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΓΟΡΤΥΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ (1)

1. Τά κηρύγματατά μας, ἀδελφοί χριστιανοί, ἀναφέρονται στά Δόγματα τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως μας. Τά Δόγματα αὐτά, γιά τά ὁποῖα σᾶς μίλησα γενικά στό προηγούμενο κήρυγμά μου, εἶναι οἱ σωστές γραμμές, ἅς τό πῶ ἔτσι, σύμφωνα μέ τίς ὁποῖες πρέπει νά βαδίζουμε, γιά νά ζοῦμε τόν Θεό μας, γιά νά πετύχουμε τήν σωτηρία μας. Μέ τά Δόγματα ἐκφράζεται ὅλη ἡ διδασκαλία τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως μας, πού λέγεται «Δογματική» διδασκαλία.

Ἦθελα ὅμως ἀπό τήν ἀρχή νά σᾶς πῶ, ἀδελφοί, μερικές γενικές ἀρχές, πού ἀποτελοῦν τήν βάση τῆς Ὁρθόδοξης Δογματικῆς διδασκαλίας. Ἡ πρώτη βάση εἶναι αὐτό πού εἶπαμε στό προηγούμενο κήρυγμά μας, ὅτι στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας δέν δημιουργοῦμε καινούργια Δόγματα, καινούργιες ἀλήθειες. Αὐτό τό κάνουν οἱ Παπικοί, πού τό σύστημά τους, σάν νά εἶναι μία μηχανή, ὅλο καί παράγει καινούργια δόγματα, ὅπως τό δόγμα τοῦ πρωτείου τοῦ Πάπα. Ἐμεῖς στήν Ὁρθοδοξία κρατοῦμε τήν παραδοθεῖσα πίστη τῆς Ἐκκλησίας, χωρίς νά προσθέτουμε οὔτε καί νά ἀφαιροῦμε τίποτε ἀπό αὐτήν. Γι' αὐτό λοιπόν, ὡς πρώτη βάση θά ποῦμε τόν λόγο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, πού γράφει στήν ἀρχή τῆς Δογματικῆς του: «Ἐρῶ ἐμόν οὐδέν»! Δηλαδή, δέν θά πῶ, λέγει ὁ ἅγιος, τίποτε τό δικό μου. Καί λέγει στήν συνέχεια ὁ ἅγιος πατέρας ὅτι θά πεῖ «τά θεῖοις καί σοφοῖς ἀνδράσι λελεγμένα», ὅσα, δηλαδή, εἶπαν οἱ θεῖοι καί σοφοί ἅγιοι πατέρες.

2. Τό ἄλλο, πού σάν βάση πάλι θέλω νά πῶ, ἀδελφοί, εἶναι ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Δογματική διδασκαλία μιλώντας γιά τόν Θεό κάνει διάκριση μεταξύ Οὐσίας καί Ἐνέργειας στόν Θεό. Τό Δόγμα αὐτό εἶναι πολύ σοβαρό καί σ' αὐτό διαφέρουμε πάλι ἀπό τούς παπικούς, οἱ ὁποῖοι δέν κάνουν τήν διάκριση αὐτή στόν Θεό. Αὐτοί δέχονται τόν Θεό ὡς Οὐσία μόνο. Ἀλλά ἡ Οὐσία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀκατάληπτη καί ἀθέατη. Τότε, πῶς ὁ Χριστός μᾶς εἶπε ὅτι οἱ καθαροί στήν καρδιά θά δοῦνε τόν Θεό (βλ. Ματθ. 5,8); Θά Τόν δοῦνε διά τῶν θείων Του Ἐνεργειῶν. Ἄν ὁ Θεός εἶναι Οὐσία μόνο, ὅπως δέχονται οἱ Καθολικοί, τότε, πῶς δημιουργήθηκε ὁ κόσμος; Ἀπό τήν Οὐσία τοῦ Θεοῦ; Τότε τά πάντα γύρω μας, καί οἱ πέτρες καί τά χορτάρια, εἶναι Θεός, ἄν ἔγιναν ἀπό τήν Οὐσία τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι καταλήγουμε στόν «πανθεισμό», πού εἶναι «τό πάντων ἀτοπώτατον», ὅπως ἔλεγε ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. Βασικό λοιπόν τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας εἶναι ὅτι κάνει διάκριση Οὐσίας καί Ἐνέργειας στόν Θεό. Καί ἐνῶ μέ τήν Οὐσία τοῦ Θεοῦ δέν μπορούμε νά ἔχουμε καμμία κοινωνία, ὅμως ἐρχόμαστε σέ κοινωνία μέ τόν Θεό διά τῶν θείων Του Ἐνεργειῶν. Ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός μιλώντας γιά τόν Θεό ἔφερε τήν εἰκόνα τοῦ ἡλίου. Εἶναι πολύ ωραία ἡ εἰκόνα αὐτή. Μέ τό καυτό τοῦ ἡλίου, τήν λάβα του, τήν οὐσία του, ἅς ποῦμε, δέν μπορούμε νά ἔρθουμε σέ καμμία κοινωνία. Καθή-

καμε!... Ἀλλά, ἐνῶ δὲν μποροῦμε νά ἔρθουμε σέ καμμία κοινωνία μέ τήν λάβα τοῦ ἡλίου, ὅμως ἔχουμε κοινωνία μέ τίς ἐνέργειές του, μέ τό φῶς του καί τήν θερμότητά του. Ἔτσι καί ἐμεῖς ἐπικοινωνοῦμε μέ τόν Θεό μέ τίς θεῖες Του Ἐνεργειες. Διά τῶν θείων Του Ἐνεργειῶν ὁ Θεός δημιούργησε τόν κόσμον καί κυβερνᾷ τόν κόσμον, καί μέ τίς θεῖες Του Ἐνεργειες πάλι ἀγιαζόμαστε καί σωζόμαστε. Ὁ Μέγας Βασίλειος, πατέρας τοῦ 4ου αἰ., ἔλεγε: «Ἡμεῖς ἐκ τῶν ἐνεργειῶν γνωρίζειν λέγομεν τόν Θεόν ἡμῶν, τῇ δέ οὐσίᾳ αὐτῇ προσεγγίζειν οὐχ ὑπισχνούμεθα. Αἱ μὲν γάρ ἐνέργειαι αὐτοῦ πρός ἡμᾶς καταβαίνουσιν, ἡ δέ οὐσία αὐτοῦ μένει ἀπρόσιτος».

3. Καί ἓνα τρίτο πού θέλω νά σᾶς πῶ στό κήρυγμά μου σήμερα, ἀδελφοί χριστιανοί, ὡς βασική προϋπόθεση καί αὐτό στήν Ὁρθόδοξη Θεολογία μας, εἶναι ὅτι πρέπει νά κάνουμε διάκριση μεταξύ κτιστοῦ καί ἀκτίστου, μεταξύ ὄντος καί μή ὄντος. Ὁ Θεός εἶναι ἀκτιστος, ἐνῶ ὅλα τά ἄλλα, ὁ κόσμος πού μᾶς περιβάλλει, ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι καί οἱ ἄγγελοι ἀκόμη, εἶναι ὅλα κτιστά. Πραγματικός ὄν, Ὑπάρχων, εἶναι μόνο ὁ Θεός. Ὅλοι ἐμεῖς καί οἱ ἄγγελοι ἀκόμη, γίναμε ὄντα, ἤλθαμε, δηλαδή, σέ ὕπαρξη, διά τοῦ ὄντος Θεοῦ. Ὅ,τι σχετίζεται μέ τόν ἴδιο τόν Θεό εἶναι ἀκτιστο. Γι' αὐτό, ὅταν μιλάμε γιά τίς Ἐνεργειες τοῦ Θεοῦ, διά τῶν ὁποίων ὁ Θεός ἐπικοινωνεῖ μαζί μας, ὅπως εἶπαμε προηγουμένως, πρέπει νά λέμε καί τό ἄλλο τό ἀναγκαῖο, ὅτι οἱ ἐνέργειες αὐτές εἶναι ἀκτιστες. Νά λέμε δηλαδή, «διά τῶν ἀκτίστων θείων ἐνεργειῶν». Τό λέγω αὐτό, γιατί πάλι οἱ παπικοί, ἐνῶ πρῶτα δὲν δέχονταν Ἐνεργειες στόν Θεό, καί κήρυτταν «Θεόν ἐνεέργητον», ὅμως, μέ τήν φωτισμένη πολεμική τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἐναντίον τους, ἀναγκάστηκαν τελικά νά δεχθοῦν ὅτι ὁ Θεός ἔχει Ἐνεργειες, «κτιστάς δέ», εἶπαν. Κτιστές καί ὄχι ἀκτιστες ἐνέργειες. Αὐτό ἀποτελεῖ λανθασμένο δόγμα τῶν Καθολικῶν. Γιατί, ἂν οἱ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ, διά τῶν ὁποίων ὁ Θεός μᾶς σώζει, εἶναι κτιστές, τότε πῶς σωζόμαστε; Πῶς θεωνόμαστε; Τό κτιστόν δὲν μπορεῖ νά σώσει οὔτε νά θεώσει. Τό κτιστόν ἔχει ἀνάγκη τό ἴδιο ἀπό σωτηρία καί ἀπό θέωση. Θυμούμαστε ἐδῶ τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν θεολόγο, πού γιά νά πολεμήσει τούς πνευματομάχους, πού ἔλεγαν ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα δὲν εἶναι Θεός, ἀλλά εἶναι κτίσμα, εἶπε σ' αὐτούς αὐτό τό τολμηρό: Ἄν τό Ἅγιο Πνεῦμα δὲν εἶναι Θεός, ἀλλά εἶναι κτίσμα, τότε... ἄς θεωθεῖ πρῶτα αὐτό καί ἄς θεώσει ἔπειτα καί ἐμένα τόν ἄνθρωπο, πού εἶμαι καί ἐγώ κτίσμα, σάν κι' αὐτό! «Εἰ μή Θεός τό Πνεῦμα τό Ἅγιον – εἶπε κατά λέξη ὁ ἅγιος Πατέρας – θεωθήτω πρῶτον καί οὔτω θεούτω με τό ὁμότιμον»! Θεωνόμαστε διά τῶν θείων Ἐνεργειῶν, πού εἶναι ἀκτιστες καί ὄχι κτιστές.

Ἀλλά ἔχουμε καί ἄλλες βασικές διδασκαλίες τῆς Ὁρθόδοξης Δογματικῆς, σάν κλειδιά της, πού πρέπει νά τίς γνωρίζουμε. Θά μιλήσουμε γι' αὐτές, πρῶτα ὁ Θεός, στό ἐπόμενο κήρυγμά μας.

Μέ πολλές εὐχές,

+ Ὁ Γ. Μ. Γερεμίας

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

Γιά πνευματική ἐπικοινωνία μαζί σας στείλετε, ἂν θέλετε, μήνυμα στό τηλ. 6976013647 καί θά ἀπαντήσω.